

Btk.: szabad a tiniszex

Elrontva?

Több az ellenzőjük, mint a barátjuk az új Btk. szexuális bűncselekményekről szóló normáinak, amelyek a bűnügyi statisztikán mindenképpen javítanak majd.

BÖRTÖNBE KELLENE ZÁRNI Rómeót és Júliát? – kérdezhetik azok, akik szerint a valósághoz igazodó törvényt hozott a T. Ház, amikor 12–18 éves fiatalkorúak esetében eltörölte a beleegyezéses szex eddigi büntetését. A HVG által megkérdezett szakértők – egy jogász és egy szociológus-közgazdász nőjogi aktivista, valamint egy gyerekpszichológus-családsegítő, egy pedagógus, egy rendőrtiszt, illetve egy gyermekkorában szexuális molesztálást átélt áldozat – között kétszeres túlerőben (négyen kettő ellenében) voltak azok, akik

szerint előre nem kalkulálható veszélyeket hoz a júliusi változtatás. Szerintük a törvény üzenete az, hogy „csináld!”, ami különösen álszent egy konzervatív értékeket valló kormányzó többségtől.

A legfrissebb, 2010-es felmérések szerint a lányok átlagosan 13,9 évesen, a fiúk (a későbbben éres sztereotípiáját cáfolva) 13,5 évesen veszítik el a szüzességüket, 2-3 évvel korábban, mint tíz évvel ezelőtt. Ez ugyan alacsonyabb életkor, mint amit a módosításnak, vagyis az alsó korhatár 14-ről 12 évre való leszállításának legharciasabb ellenzői

súlykolnak (a 12–14 éves korosztály még „gyerek”), de magasabb, mint a jogalkotó által meghúzott új határ. Tamáska-Varga Ákos miskolci tanár is inkább egy évvel későbbre, a 7. osztály idejére teszi azt a „hormonális robbanást”, amikor diákjai egy része elveszíti a fogékonyságát a szexen kívüli dolgok iránt. Az előző tanév 7–8. osztályos három évfolyamára két lány is terhesen járt, egy hasonló eset minden évben adódik, valamilyen cigány lányok, mondja. Víg Sára, aki a budapesti Józsefvárosban dolgozik nevelési tanácsadóként, inkább beletörődve jegyzi

meg: a szexuális szokások megváltozása – amire egyébként a jogalkotó is hivatkozik a kódex indoklásában – ténykérdés, akár büntetik, akár nem. Egy, a neve elhallgatását kérő rendőrtiszt viszont kifejezetten helyesli a módosítást, mondván, normális hormonműködést nem lehet devianciaként kezelni. A büntetőjog egyébként is a legvégső eszköz a társadalmi konfliktuskezelésben.

A 12. életév is fontos mérőföldkő. Vig szerint ekkorra tehető, hogy a gyerek életében háttérbe szorul a család, s az elsődleges szerep a barátoké, kortársaké lesz. Az Egészségügyi Világszervezet (WHO) definíciója szerint szexuális bántalmazásnak számít minden, amibe a partner nem adta tájékozott beleegyezését. Márpedig egy 12 évesnél nem várható el „tájékozott beleegyezés” – állítja a pszichológus. „Abban a társadalmi közegben, ahol a 12 éves lány szexuális célpont, ott a 17-18 éves fiúk képzett stricik” – figyelmeztet Betlen Anna, a Mona Alapítvány munkatársa, aki szerint a változás nyomán még több gyereklányt zsákmányolnak majd ki. Betlen és a Patent Egyesületnek dolgozó jogász, Spronz Júlia a visszaélés veszélyét látja a magas korkülönbségben is: extrém esetben hat évet tolerál a törvény, ami ebben a korban szerintük generációs szakadék. Történt ez akkor, amikor az ENSZ nőjogi bizottsága az úgynevezett beleegyezési korhatár emelését kérte Magyarországtól, az eddigi 14 évet is alacsonynak találva (a legtöbb uniós országban 15–17 év a határ vonal). Ráadásul elmentmondásos helyzetet teremthet a törvény: a pár idősebbik tagja a nagykorúvá válása után büntethetővé válik azért a tevékenységért, amit korábban szabadon folytathatott.

Betlen szerint lehet azt üzenni a kiskamaszoknak, hogy szabadok vagytok, de akkor tudatos szexuális nevelésre, a védekezés megkönnyítésére, segítőszolgálatokra, valamint a közbeszéd átalakítására lenne szükség. Csakhogy ez most mind hiányzik. A szabadon hozzáférhető pornográfiát, a nő szexuális tárgyként ábrázoló divatipart egyébként valamennyi megszólaló ostromozza, s fő okként említi a szokások megváltozásában. Vig hozzáfűzi: úgy válnak testileg felnőtté a gyerekek, hogy léleklében és szokásokban még évtizedekig, egyre hosszabb ideig a családjuktól függenek. A száz évvel ezelőtti tizenéves családanyák, kénytelen-ségből vagy sem, de felnőttek voltak, ez a mai mamahoteles generációkra nem igaz, mondja, miközben hiányolja a család felvilágosító szerepét. Hasonló a pedagógus tapasztalata is: Tamáska-Vargát a legextrémebb kérdésekkel keresik meg a diákjai. Az ő módszere egyébként az: ingerekkel írni felül a szexu-

Jogcsere

A Btk. szexuális bűncselekményekről szóló fejezete mindig a joghallgatók réme volt, ez az új kódex hatálybalépésével sem változik. Úgy fest viszont, hogy az egyebekben szélsőkonzervatív, rendpárti törvényhozás a nemi bűncselekményekkel kapcsolatban liberális regulákat alkotott. Változott a fejezet címe is, a „nemi erkölcs” védelme mint kívánatos össztársadalmi cél mellett a jogalkotó védelemben részesíti már az egyéni szexuális szabadságot is.

A bonyolult szabályozás részben érthető – sok múlik például a sértett és az elkövető életkorán, a kettejük közötti korkülönbségen –, a középkoriasan avított elnevezéseket az új kódexben lecserélte a Ház. A jogtörténet lapjaira került így a fajtalanság kifejezés, ami voltaképpen minden olyan szexuális tevékenységet takart, ami nem járt behatolással (az

lis vágyat, kíváncsiságot, más, „fennköltebb” élményekkel gazdagítani a fiatalokat. „Aki először jár életében színházban, tábortban, annak aznap nem a randin jár az esze”, meséli tapasztalatát, elismerve, hogy a szülők nem áldoznak a külön programokra, még azok sem, akik pedig megtehetnék.

Mennyire a cigányság problémája az ilyen korai szex? Tamáska-Varga miskolci tapasztalatai szerint száz százalékban: a diákjai ötöde roma származású, az ő kétharmaduk beilleszkedett családból való, jó tanuló fiatal, a maradék azonban az a kritikus mag, amelyiknek a tagjai – például obszcén, kínos kérdészekkel – megnehezítik a témával

azonos nemű partnerek közötti szexet jelentő „természet elleni fajtalanságot” 2002-ben lőtte ki az Alkotmánybíróság). A megrontás – köznapin nevének a pedofil-szex – komolyabb elnevezéssel szexuális visszaélésként él tovább, annyit enyhítve a korábbi szigoron, hogy a 18 évesnél fiatalabb elkövető nem büntethető, ha partnere 12 évesnél idősebb, és az aktusba beleegyezett (a 12. életévét be nem töltött partnerrel folytatott szex mindenképpen erőszaknak számít továbbra is). A törvény következetesen személyekről beszél, vagyis nem tesz különbséget a partnerek neme szerint.

Továbbra is bünteti a törvény az egyenes ági rokonok, illetve testvérek közötti nemi kapcsolatot (vérfertőzés). Az egykori erőszakos közösülés helyén külön tényállás lett a szexuális kényszerítés és a szexuális erőszak (utóbbi az egzakt fenyegetéssel elkövetett kényszerítés), így immár minden olyan szexuális magatartás, amelyet a sértett kényszerűségből visel el.

foglalkozó osztályfőnöki órákat. Már csak azért is, mert a többieknek a téma még nem téma, ők legfeljebb az első csóknál tartanak. A VIII. kerületben dolgozó Vig ellenben azt látja, hogy noha valóban nagy az egyéni különbség a biológiai-lelki fejlődésben, az aktív szex kezdete nem függ a származástól, sőt a szociális helyzettől sem, legfeljebb a romák nyíltabban vállalják döntésüket. Vele ért egyet az inkognitót kérő rendőrtiszt is. Tapasztalatuk szerint a középosztály és az elit titkolozik és hárit: tagjai képesek áldozni védekezésre vagy terhességmegszakításra, de a partikultusz és kellékei (alkohol, drogok) miatt a veszélyhelyzet ebben a körben is legálabb akkora, mint a társadalom periferiáján.

A tiniszex legalizálása párhuzamosan zajlik a hit- és erkölcsoktatás bevezetésével. Egy év múlva lehet majd statisztikát készíteni, amely szerint x százalékkal csökkennek a nemi bűncselekmények az erkölcsstan bevezetésének hatására – emlékeztet a miskolci tanár. Mindazonáltal hisz a jogalkotó jóhiszeműségében, legfeljebb mérhetetlenül íróasztalszagúnak gondolja a szabályozást, hasonlatosnak ahhoz, hogy eltörölték az általános iskolai végzettséget mint a jogosítványszerzés feltételét. Ugyanakkor a számok szerint a heves vitákat kiváltó módosítás keveseket érint: évente 20-30 fiatalkorút ítélték el megrontásért (lásd ábránkat), igaz, ez az összes elkövető harmada-negyede. ■

RÁDI ANTÓNIA

Megrontásért jogerősen elítéltek száma

